

**ASSEMBLEA
CIUTADANA
PEL CLIMA**

MALLORCA

GLOSSARI

DE TERMES CLAU SOBRE
EL CANVI CLIMÀTIC

GLOSSARI DE TERMES CLAU SOBRE EL CANVI CLIMÀTIC

ACORD DE PARÍS

L'Acord de París de 2015 és un tractat internacional jurídicament vinculant sobre el canvi climàtic. Va ser adoptat per 195 Estats més la Unió Europea (UE) en la COP 21, a París, el 12 de desembre de 2015, i va entrar en vigor el 4 de novembre de 2016. El seu objectiu és limitar l'escalfament global ben per sota de 2°C, i fent tots els esforços per limitar-lo a 1,5°C, en comparació amb els nivells preindustrials.

ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

L'adaptació al canvi climàtic significa ajustar els sistemes ecològics, econòmics i socials al clima actual o al que s'espera en el futur. L'adaptació ajuda a reduir les conseqüències negatives del canvi climàtic i a aprofitar les noves oportunitats. Exemples d'adaptació serien la sembra de cultius que s'adaptin a les variacions climàtiques, les mesures de conservació de l'aigua per afrontar períodes de sequera, o la restauració d'ecosistemes de protecció de la costa com sistemes dunars i praderies de posidònia. Ara bé, la ciència avisa que sense una mitigació suficient (si no es redueixen abastament les emissions de GEH), serà impossible o excessivament costós adaptar-se als impactes de l'escalfament global.

CAPTURA I EMMAGATZEMATGE DE CARBONI

Fa referència a sistemes tecnològics per captar diòxid de carboni de l'atmosfera i emmagatzemar-lo, normalment en dipòsits subterranis o baix el fons de la mar. Aquests sistemes encara estan en fase d'exploració, són extremadament costosos, no s'han provat a gran escala, i poden tenir riscos associats. Bona part de la comunitat científica considera que la lluita contra el canvi climàtic no es pot basar principalment sobre aquests mecanismes.

CARBONI INCORPORAT

Per carboni incorporat s'entén el total de GEH produïts durant tot el cicle de vida d'un edifici, producte o projecte. Això inclou les emissions de GEH causades per l'extracció, la fabricació, el transport i el muntatge de cada element, així com les emissions causades pel manteniment, la substitució, la desconstrucció, l'eliminació i els processos del final de la vida útil de cada element (anàlisi completa del cicle de vida).

CO2 EQUIVALENT

El CO2 equivalent és una unitat de mesura científica utilitzada per comparar les emissions de diversos GEH en funció del seu potencial d'escalfament global i expressar la petjada de carboni relativa als diferents GEH com un sol número. El potencial d'escalfament global significa la capacitat del GEH d'atrapar calor addicional en l'atmosfera al llarg del temps.

COMPENSACIÓ DE CARBONI

La compensació de carboni és una forma en què una organització pretén compensar les seves emissions de GEH mitjançant la compra de crèdits de carboni, que teòricament haurien de ser reduccions d'emissions verificades de manera independent. Aquests pagaments haurien doncs de contribuir a projectes de reducció d'emissions (com poden ser reforestacions o energies renovables). Ara bé, recórrer a pràctiques de compensació de carboni com a estratègia de descarbonització de les empreses pot ser problemàtic o insuficient; hi ha estudis que conclouen que moltes compensacions de carboni són ineficaces; i d'altra banda, combatre la crisi climàtica passa indefectiblement per reduir les emissions a zero.

CONTRIBUCIONS DETERMINADES A NIVELL NACIONAL (CDNS)

Els països signataris de l'Acord de París han de presentar els seus compromisos de reducció d'emissions de GEH, que es coneixen com a Contribucions Determinades a Nivell Nacional (CDNs). A més, aquests compromisos s'han de revisar a l'alça cada 5 anys. L'Acord de París exigeix que les CDN siguin progressivament més ambicioses amb el temps.

EFFECTE D'HIVERNACLE

Aquest terme fa referència a la captura de calor per part d'alguns gasos (coneguts per gasos amb efecte d'hivernacle, o GEH) que es troben a l'atmosfera. L'efecte d'hivernacle és un fenomen natural que permet la vida a la Terra, altrament seria massa freda.

Ara bé, des de l'inici del període industrial, fa dos-cents anys, s'han començat a afegir grans quantitats addicionals d'aquests gasos a l'atmosfera com a conseqüència principalment de la crema de combustibles fòssils. Això està intensificant l'efecte d'hivernacle i provocant un augment de la temperatura mitjana global, fet que desencadena el canvi climàtic actual.

EMBORNALS DE CARBONI

Són dipòsits que absorbeixen i emmagatzemen diòxid de carboni (CO2). Els embornals naturals, com la vegetació, capturen el CO2 de l'atmosfera mitjançant la fotosíntesi i s'emmagatzemen a les arrels i al sòl. El mar és un important embornal gràcies al fitoplàncton i als hàbitats litorals, com prats i salobrars, i submarins, com prats de posidònia.

EMISSIONS D'ABAST 1, 2 I 3

Els abasts 1, 2 i 3 són una manera de categoritzar els diferents tipus d'emissions de GEH que una organització genera. L'abast 1 cobreix les emissions de GEH que una organització genera directament dels actius que posseeix o controla. L'abast 2 cobreix les emissions que genera indirectament en utilitzar l'electricitat produïda per una altra empresa. L'abast 3 cobreix les emissions que són una conseqüència indirecta de les activitats de l'organització, per exemple, dels productes que ven aquesta organització. En el cas d'una companyia petrolera, les emissions derivades de l'ús del petroli que ven als particulars, serien considerades emissions d'abast tres.

ESCENARIS DE CANVI CLIMÀTIC

Els escenaris de canvi climàtic ("Trajectòries Socioeconòmiques Compartides" o SSP al darrer informe de l'IPCC), descriuen possibles futurs de desenvolupament socioeconòmic (evolució de les economies, de la població, de la desigualtat o la tecnologia, per exemple), i quina seria l'evolució de concentració de GEH i de la temperatura terrestre per a cada alternativa. Les prediccions es fan en base a models climàtics contrastats.

GASOS AMB EFECTE D'HIVERNACLE (GEH)

Els gasos atmosfèrics que contribueixen a l'efecte d'hivernacle són: el diòxid de carboni (CO₂), el metà (CH₄), l'òxid nitrós (N₂O), el vapor d'aigua, l'ozó i els halocarbons. Els quatre primers es troben de forma natural a l'atmosfera. L'activitat industrial, en cremar combustibles fòssils, desprèn grans quantitats addicionals de diòxid de carboni, òxid de nitrogen i metà. També es genera metà adicional com a resultat de l'activitat agrícola i ramadera, i als abocadors de residus. Els halocarbons són d'origen industrial i es van començar a fabricar a partir dels anys quaranta.

IPCC (GRUP INTERGOVERNAMENTAL D'EXPERTS SOBRE EL CANVI CLIMÀTIC)

L'IPCC és el grup científic reunit per les Nacions Unides per analitzar i avaluar tota la producció científica relacionada amb el canvi climàtic. El nombre de científics involucrats i el mètode seguit per arribar als acords, fa que els informes de l'IPCC representin el nivell més alt de consens científic a nivell mundial sobre la matèria. Cada sis o set anys, l'IPCC publica els seus informes generals sobre canvi climàtic, en els quals analitza la base física de l'escalfament global, els seus impactes i les possibles respostes, tant des del punt de vista de la mitigació com de l'adaptació. També publiquen informes específics sobre qüestions concretes, com ara les implicacions d'un escalfament global d'1,5°C o més, o l'impacte de l'escalfament sobre els oceans.

JUSTÍCIA CLIMÀTICA

La justícia climàtica és un terme utilitzat per emmarcar el canvi climàtic des d'una perspectiva ètica i social en lloc d'una qüestió purament ambiental. El terme relaciona el canvi climàtic amb conceptes de justícia, igualtat, drets humans i la responsabilitat històrica pel canvi climàtic. Un problema fonamental és que qui menys ha contribuït a causar el canvi climàtic, és qui en pateix les pitjors conseqüències. La justícia climàtica posa de manifest que les solucions al canvi climàtic passen necessàriament per reduir les desigualtats.

MITIGACIÓ DEL CANVI CLIMÀTIC

La mitigació del canvi climàtic consisteix en accions que redueixen les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle eliminant les seves fonts (per exemple, trobant fonts netes d'electricitat) o bé milloren la capacitat dels ecosistemes per a captar i emmagatzemar aquests gasos (anomenats embornals de carboni).

NIVELLS PREINDUSTRIALS

Terme que fa referència a la concentració mitjana de diòxid de carboni abans de la revolució industrial, que va començar a finals del segle XVIII. Se sol utilitzar el període 1850-1900 per determinar la temperatura de la Terra abans que els humans comencessin a emetre gasos amb efecte d'hivernacle de manera massiva.

PETJADA DE CARBONI

La petjada de carboni és el total de les emissions de GEH causades per un individu, esdeveniment, organització, servei, país o producte, expressat com a tones de CO₂ equivalent.

PRESSUPOST DE CARBONI

El pressupost de carboni calcula quantes emissions de GEH es poden afegir a l'atmosfera per tal de tenir una certa probabilitat de no sobrepassar un cert nivell d'escalfament global. Per exemple, el pressupost de carboni per tenir un 66% de possibilitats de limitar aquest escalfament a 1,5°C és a dia d'avui de 400 Gt CO₂. Al ritme actual d'emissions, haurem sobrepassat aquest pressupost d'aquí al 2030.

PRIORITATS EN LA MITIGACIÓ DEL CANVI CLIMÀTIC

La jerarquia o prioritats en la mitigació significa esforçar-se primer per reduir les emissions de GEH i només després compensar les emissions residuals de GEH inevitables (veure "compensació de carboni").

OBJECTIU ZERO NET

Un objectiu zero net és un compromís per a arribar a una situació en la qual la quantitat de GEH emesa per un país o organització sigui igual a la quantitat de GEH que es captura o compensa. Els objectius zero net solen establir-se en referència a una línia de base històrica i a una data específica en la qual ha d'aconseguir-se l'objectiu.

RENTAT D'IMATGE VERD ("greenwashing")

El rentat d'imatge verd és una forma de desinformació emesa per una organització, sense proves que la recolzin, per persuadir al públic que els productes, objectius i polítiques de l'organització són responsables des del punt de vista mediambiental. Les empreses recorren a aquesta estratègia de màrqueting perquè ser vistes com a ètiques impulsa les seves vendes.

1,5°C

La comunitat científica ha advertit que els impactes del canvi climàtic seran significativament més greus si es supera el límit d'1,5° C. El planeta ja s'ha escalfat 1,2°C per sobre dels nivells preindustrials, i Nacions Unides ha advertit que els actuals compromisos i plans de reducció d'emissions ens porten a un escalfament superior als 1,5°C. A la COP26, a Glasgow, els països signataris de l'Acord de París es van comprometre a reduir les seves emissions fins a punt de limitar l'escalfament global a 1,5°C.

FONTS RELLEVANTS:

Informes de l'IPCC:
<https://www.ipcc.ch/reports/>

Servei Copernicus de la Unió Europea:
<https://climate.copernicus.eu/>

**Centre Euro-Mediterrani sobre
Canvi Climàtic (CMCC):**
<https://www.cmcc.it/>

**National Oceanic and Atmospheric
Administration:**
<https://www.noaa.gov/climate>

Climate Action Tracker:
<https://climateactiontracker.org/>

**Comitè d'Experts per a la Transició Energètica
i Canvi Climàtic de les Illes Balears:**
[https://www.caib.es/sites/canviclimatic2/
ca/comita_daexperts/](https://www.caib.es/sites/canviclimatic2/ca/comita_daexperts/)

ALTRES FONTS INTERESSANTS:

[https://www.miteco.gob.es/es/cambio-
climatico/temas/que-es-el-cambio-
climatico-y-como-nos-afecta/](https://www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/que-es-el-cambio-climatico-y-como-nos-afecta/)

[https://www.caib.es/sites/
canviclimatic2/ca/introduccion/](https://www.caib.es/sites/canviclimatic2/ca/introduccion/)

[https://www.fuhem.es/wp-content/
uploads/2021/12/Guia-y-glosario-
sobre-cambio-climatico.pdf](https://www.fuhem.es/wp-content/uploads/2021/12/Guia-y-glosario-sobre-cambio-climatico.pdf)

[https://cnn.espanol.cnn.com/2022/11/06/cero-
neto-mitigacion-terminos-discute-clima-trax/](https://cnn.espanol.cnn.com/2022/11/06/cero-neto-mitigacion-terminos-discute-clima-trax/)

[https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/
outreach/IPCC_AR6_WGI_SummaryForAll.pdf](https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/outreach/IPCC_AR6_WGI_SummaryForAll.pdf)

[https://www.clydeco.com/en/insights/2021/10/
climate-change-jargon-buster](https://www.clydeco.com/en/insights/2021/10/climate-change-jargon-buster)